

Recomanacions de seguretat per a les unitats de diàlisi

Servei Català de la Salut

3 de juny de 2020

Índex

1. Consideracions inicials.....	3
2. Mesures generals per a la prevenció i el control de la infecció a les unitats de diàlisi	3
3. Mesures per a la protecció dels treballadors	3
3.1. Mesures generals.....	3
3.2. Informació i formació	4
3.3. Equips de protecció individual	4
4. Mesures generals per al transport sanitari no urgent de pacients a les unitats de diàlisi	5
5. Maneig de pacients a les unitats de diàlisi	5
5.1. Recepció del pacient.....	5
5.2. Sala d'espera	6
5.3. Ubicació dels pacients amb COVID-19 a les unitats de diàlisi.....	6
6. Presa, maneig i transport de mostres per al diagnòstic de COVID-19.....	6
7. Neteja, desinfecció i gestió de residus	6
7.1. Recomanacions generals.....	6
7.2. Mesures generals de neteja i desinfecció.....	7
7.3. Mesures de neteja i desinfecció d'instrumental i equipament	7
7.4. Gestió de residus	8
Referències.....	9

1. Consideracions inicials

Aquest document estableix recomanacions generals i mesures organitzatives específiques per poder mantenir de forma segura l'activitat habitual de les unitats de diàlisi per tal que tots els centres es regeixin per criteris homogenis de seguretat, tant per als usuaris com per als professionals sanitaris. Es proposen aquestes mesures en el marc de l'estratègia de resposta a l'epidèmia del coronavirus SARS-CoV-2 i de conformitat amb les mesures de caire organitzatiu específiques adoptades pel Departament de Salut i pel Servei Català de la Salut.

2. Mesures generals per a la prevenció i el control de la infecció a les unitats de diàlisi

- Es recomana col·locar cartells/senyals a l'entrada del centre i a les sales d'espera amb les mesures de prevenció i control de la infecció:
 - Mantenir 2 metres de distància en tot moment amb totes les persones que estan a la sala.
 - Utilitzar mocadors d'un sol ús i llençar-los després d'utilitzar-los.
 - Rentar-se les mans sovint, sempre després d'estar en contacte amb secrecions respiratòries.
 - Tècnica correcta del rentat de mans, tant amb aigua i sabó com amb solució hidroalcohòlica.
 - Avisar el personal sanitari de la unitat si es presenten símptomes/signes compatibles amb COVID-19, si pot ser, abans d'anar a la sessió de diàlisi.
- S'ha de disposar de dispensadors de sabó o solució hidroalcohòlica, tovalloles de paper d'un sol ús per a la higiene de mans, mocadors d'un sol ús per a la higiene respiratòria i papereres amb bossa de plàstic i obertura amb pedal a l'entrada, a la sala d'espera i a la sala de diàlisi.
- Tota persona que entri al centre ha de dur mascareta quirúrgica. En cas que no en dugués, el centre n'ha de poder proveir.
- Cal fer revisió sistemàtica i diària dels estocs del material necessari per assegurar que existeix prou material de protecció per als professionals, els pacients i els possibles acompanyants.

3. Mesures per a la protecció dels treballadors

3.1. Mesures generals

- S'ha de reduir al mínim possible els treballadors sanitaris i no sanitaris en contacte directe amb pacients en diàlisi amb sospita o confirmació de COVID-19. Aquests pacients s'han d'assignar a treballadors que només s'han d'encarregar d'ells. S'ha d'evitar, en la mesura que es pugui, que es produeixin rotacions del personal assignat.
- S'ha d'evitar que el personal més susceptible a risc d'infecció per COVID-19 se li assignin pacients amb sospita o confirmació de COVID-19.
- S'ha de realitzar un registre de cada un dels professionals que han estat en contacte amb un pacient amb sospita o confirmació de COVID-19, a efectes de control i seguiment.

3.2. Informació i formació

- Els treballadors, tant sanitaris com no sanitaris, dedicats a l'atenció de pacients amb sospita o confirmació de COVID-19 o exposats a entorns probablement contaminats han de rebre informació, formació i entrenament adequat i suficient, basats en totes les dades disponibles. Aquesta formació ha d'incloure: mode de transmissió, riscos potencials per a la salut, precaucions a prendre, mesures de protecció respiratòria i higiene de mans, ús dels equips de protecció individual (EPI), mesures a adoptar en el cas d'incidents i per a la seva prevenció i reconeixement dels símptomes associats a la infecció.
- Els treballadors que no es dediquin a l'atenció de pacients amb sospita o confirmació de COVID-19 i no exposats a entorns probablement contaminats han de rebre informació i formació sobre la prevenció de la infecció.

3.3. Equips de protecció individual

- El personal que atengui pacients amb sospita o confirmació de COVID-19 i les persones que entren a l'habitació o zona d'aïllament (familiars, personal de neteja, etc.) han de portar un equip de protecció individual (EPI) per risc de gotes i esquitxades que inclogui:
 - Bata impermeable de màniga llarga
 - Mascareta FFP2
 - Guants
 - Protecció ocular
 - Peücs
- El personal que no tinguin contacte amb pacients amb sospita o confirmació de COVID-19 han de portar un EPI per risc de gotes que inclogui:
 - Bata de màniga llarga
 - Mascareta quirúrgica
 - Guants
- Les mesures de seguretat per sospita de COVID-19 han d'integrar-se amb la resta de mesures de seguretat rutinàries en la pràctica dels centres i sales de diàlisi.
- S'ha de realitzar una correcta higiene de mans amb aigua i sabó o amb solucions hidroalcohòliques, abans i després de la col·locació i retirada de guants, de l'EPI i del contacte amb el pacient.
- La col·locació i la retirada de l'EPI són punts crítics de contaminació. Per això s'ha de fer seguint una seqüència concreta:
 - Col·locació de l'EPI: rentat de mans, cal posar-se bata, mascareta, ulleres i guants.
 - Retirada de l'EPI: cal retirar bata i guants, rentat de mans, retirar ulleres, mascareta i rentat de mans.
- El elements reutilitzables de l'EPI s'han de rentar, desinfectar i esterilitzar abans d'un nou ús segons les instruccions del fabricant.
- Les ulleres de protecció s'han de desinfectar seguint les instruccions del fabricant. Per norma general, poden ser submergides durant un minut en hipoclorit sòdic amb una

concentració de clor del 0,5% (dilució 1:10 de lleixiu domèstic) per a la seva desinfecció. Abans de la desinfecció es recomana rentar-les amb aigua i sabó suau.

4. Mesures generals per al transport sanitari no urgent de pacients a les unitats de diàlisi

- Es recomana que els pacients acudeixin a les unitats de diàlisi amb el seu propi vehicle i evitin el transport públic.
- Si el pacient no disposa de transport propi, o dels seus acompanyants o familiars, el transport s'ha d'efectuar en una ambulància individual. Si no fos possible, s'ha d'organitzar el transport de tal manera que es traslladin de forma conjunta, d'una banda, pacients COVID-19 i, de l'altra, pacients no COVID-19.
- L'ambulància ha de disposar de la cabina del conductor físicament separada de l'àrea de transport del pacient. El personal que intervingui en el transport n'ha de ser informat prèviament i ha d'anar amb un equip de protecció individual adequat.
- El pacient ha de portar una mascareta quirúrgica des de la sortida del domicili fins a la tornada.
- Es recomana que el pacient vagi sense acompanyants a l'ambulància. En el supòsit que sigui imprescindible que el pacient estigui acompanyat, l'acompanyant ha de portar una mascareta quirúrgica.
- Una vegada finalitzat el transport, s'ha de dur a terme la desinfecció del vehicle amb els productes habituals i la gestió dels residus d'acord amb el procediment habitual.
- Es limitarà a un màxim de 4 pacients que arribin al mateix temps en ambulància.
- El retorn a l'hospital o al domicili s'ha de dur a terme seguint el mateix procediment descrit anteriorment.

5. Maneig de pacients a les unitats de diàlisi

5.1. Recepció del pacient

- Les entrades i sortides del centre s'han de fer de manera ordenada per tal de garantir la distància de seguretat mínima entre persones d'1,5-2 metres. Si hi ha més d'una via d'accés al centre, cal identificar una via única d'entrada i una altra de sortida.
- El personal de recepció ha de dur mascareta quirúrgica i es recomana que estigui separat del pacient per una mampara transparent de vidre o metacrilat.
- Cal instruir els pacients sobre les mesures bàsiques de prevenció de contagis en l'entorn del centre.
- S'ha de fer un registre de tots els casos sospitosos i confirmats de COVID-19. Es recomana iniciar el registre amb un contacte telefònic previ a la cita per poder organitzar millor els torns i les mesures de recepció i el tractament dels casos sospitosos o confirmats de COVID-19.
- A tots els pacients que no estiguin en el registre anterior, se'ls ha de preguntar quan arribin a la unitat si tenen símptomes/signes compatibles amb COVID-19 i se'ls ha d'avaluar individualment. Si el pacient presenta símptomes compatibles, s'ha de classificar com a cas sospitós i se li ha de prendre una mostra per a la PCR.

5.2. Sala d'espera

- S'ha d'assegurar una sala d'espera on es mantingui una distància de separació superior a 2 metres entre els pacients. Aquesta sala ha de tenir una accessibilitat fàcil, localitzar-se a prop de l'entrada i disposar de ventilació natural. És necessari que tot el personal del centre en conegui l'existència i localització.
- Es recomana retirar tots els objectes no imprescindibles (revistes, objectes de guarniment, cortines, etc.). S'han d'evitar, alhora, els regals promocionals o de cortesia de lliure accés, com ara caramels o fulls informatius.

5.3. Ubicació dels pacients amb COVID-19 a les unitats de diàlisi

- S'ha d'evitar que els pacients COVID-19 s'esperin a la sala d'espera i s'ha d'ajustar l'horari de la seva sessió. Si no fos possible, ha d'estar separats almenys 2 metres en totes direccions en relació amb la resta de pacients. Si hi ha més d'un cas COVID-19, s'han de programar en el mateix torn.
- Es recomana designar una sala específica aïllada físicament per dialitzar els pacients COVID-19. Si no fos possible, s'ha de dialitzar els pacients COVID-19 al final de la jornada o en torns específics i se'ls ha d'ubicar al final de la sala on hi hagi menys trànsit i flux de personal. Aquests pacients han d'estar separats almenys 2 metres en totes les direccions de la resta de pacients.
- No es s'han de permetre visites durant la seva estada a la sala de diàlisi.

6. Presa, maneig i transport de mostres per al diagnòstic de COVID-19

- En el cas que es determini que es compleixen els criteris de realització del test diagnòstic per a la detecció d'infecció per SARS-CoV-2, és necessària la presa de les mostres següents:
 - Tracte respiratori superior: frotis nasal + frotis faringi en el cas d'adults (junts en el mateix mitjà de transport de virus) i aspirat o frotis nasofarangi en el cas de nens.
 - Tracte respiratori inferior: esput (no saliva) o rentat broncoalveolar o broncoaspirat.
- La persona que realitzi la presa de mostres ha d'utilitzar l'EPI per a gotes i esquitxades.
- L'enviament de les mostres s'ha de realitzar segons es descriu en el document Procediment d'actuació enfront de casos d'infecció pel nou coronavirus SARS-CoV-2 (<http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/procediment-actuacio-coronavirus.pdf>).

7. Neteja, desinfecció i gestió de residus

7.1. Recomanacions generals

- Es recomana fer ventilacions freqüents del centre. Per a la correcta ventilació dels centres cal consultar el document següent:

http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/ventilacio-sistemes-climatitzacio.pdf

- S'han d'anul·lar aparells d'aire condicionat si connecten zones comunes amb espais clínics.
- No s'han d'utilitzar aparells assecadors d'aire i substituir-los per paper autodispensable.
- En el cas que els centres tinguin dispensadors d'aigua potable, cal inhabilitar-los. Com a mesura alternativa es recomana disposar d'ampolletes d'aigua d'un sol ús.

7.2. Mesures generals de neteja i desinfecció

- La neteja dels espais és fonamental i sempre s'ha de fer de forma prèvia a les actuacions de desinfecció. Permet eliminar la brutícia i la matèria orgànica de les superfícies que, si no és eliminada, pot interferir amb els desinfectants i minimitzar-ne la seva eficàcia. Els desinfectants, en canvi, destrueixen o inactiven els microorganismes.
- La periodicitat de la neteja i la desinfecció s'ha de determinar en funció del trànsit i l'ocupació del centre. També cal tenir en compte el tipus d'activitat que es porta a terme a l'àrea a desinfectar i adaptar aquest protocol d'acord amb aquestes circumstàncies.
- Per a la neteja es poden usar els detergents tensioactius que s'utilitzen habitualment en el centre, que s'han d'aplicar en la concentració i condicions d'ús que indiqui l'etiqueta de cada producte. Sempre que sigui possible, la neteja s'ha de fer amb material d'un sol ús.
- La desinfecció s'ha de realitzar amb desinfectants registrats per a ús sanitari, amb hipoclorit sòdic al 0,5% durant 1 minut, o bé al 0,1 % durant 5 minuts, alcohol 70° o peròxid d'hidrogen 0,5%.
- La desinfecció sempre s'ha de realitzar des de les superfícies més netes a les més brutes.
- S'ha de fer especial èmfasi en la neteja i desinfecció de les superfícies de contacte més freqüent (interruptors i timbres, manetes i poms de portes, finestres, baranes, passamans, taulells, pantalles tàctils, telèfons, etc.).
- La resta d'instal·lacions del centre (banys, passadissos, sales d'espera i recepció) s'han de netejar i desinfectar com a mínim 2 cops al dia, i una de les quals al final de la jornada.
- El personal de neteja ha de rebre formació i informació prèvia a la realització de la primera neteja i ha de portar l'EPI per a esquitxades que inclou: mascareta quirúrgica, guants, protecció ocular i bata de màniga llarga impermeable. Després de fer la neteja s'ha de dur a terme una higiene de mans.

7.3. Mesures de neteja i desinfecció d'instrumental i equipament

- Es recomana que el material no crític (tensiòmetre, termòmetre, etc.) sigui d'ús exclusiu del pacient. El material que s'ha d'utilitzar posteriorment amb un altre pacient ha de ser correctament netejat i desinfectat (o esterilitzat) d'acord amb els protocols habituals del centre.
- El material que sigui reprocessat s'ha de transportar a la zona de neteja en un contenidor tancat. Per a la seva neteja i desinfecció s'han d'utilitzar els productes que es fan servir habitualment en el centre.

- La màquina d'hemodiàlisi utilitzada en un cas sospitós o confirmat de COVID-19 pot tornar a utilitzar-se a continuació amb un altre pacient mitjançant una adequada desinfecció externa amb hipoclorit sòdic.

7.4. Gestió de residus

- S'ha de disposar de contenidors de risc biològic per rebutjar els residus generats en l'atenció al pacient, en la neteja i en la desinfecció, i de l'EPI. Les bosses/contenidors que continguin els residus han de quedar al lloc designat a aquest efecte que ha de romandre tancat fins que se'n dugui a terme la retirada.
- Els residus han de ser eliminats segons la normativa vigent de gestió de residus sanitaris.

Referències

- a) Departament de Salut. Procediment d'actuació enfront de casos d'infecció pel nou coronavirus SARS-CoV-2 en la fase de desconfinament. Indicadors de seguiment. Versió 24 de maig de 2020.

<http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/procediment-actuacio-coronavirus.pdf>

- b) Ministerio de Sanidad. Recomendaciones para el manejo, prevención y control de COVID-19 en Unidades de Diálisis. Versió 25 de març de 2020.

<https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/ccayes/alertasActual/nCov-China/documentos/COVID19-hemodialisis.pdf>

- c) CDC. Interim additional guidance for infection prevention and control recommendations for patients with suspected or confirmed COVID-19 in outpatient hemodialysis. Versió 4 de maig de 2020.

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/dialysis.html>

- d) Departament de Salut. Neteja i desinfecció en establiments i locals de concurrència humana. Versió 28 de maig de 2020.

<http://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/neteja-desinfeccio-establiments-locales-concurrencia-humana.pdf>

- e) Departament de Salut. Com posar-se i treure's els EPI en cas de sospita de coronavirus SARS-CoV-2. Versió 10 de març de 2020.

<https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/infografia-epi-coronavirus-salut.pdf>

- f) Departament de Salut. Gestió de residus de COVID-19 segons el Decret llei 7/2020 i l'Ordre SND 271/2020. Versió 22 d'abril de 2020.

<https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/gestio-residus.pdf>

- g) Departament de Salut. Ventilació i sistemes de climatització en establiments i locals de concurrència humana. Versió 8 de maig de 2020.

<https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/C/coronavirus-2019-ncov/material-divulgatiu/ventilacio-sistemes-climatitzacio.pdf>